

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
SIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRACAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
DANAŠNJI BROJ Din. 2-50

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO
DIŠNJE Din. 60. — ZA INOZEMSTVO Din. 120.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 46.

Sibenik, 24. prosinca 1924.

God. IV.

NAJLJEPŠI DAN.

Povijest vijekova i naroda usredotočuje se u jednoj datu neprisposobive važnosti. Nad svim događajima, koje je proživjelo čovječanstvo, od zore svog opstanka, dominira jeda dan, zastalno najveći, najidealniji, najsvetiji u tijeku vremena.

Kako se zrake jake svjetlosti stječu k svome središtu, tako sve epohe ljudske historije okreću se oko blistave tačke, koja naznačuje početak nove ere.

Svi sadašnji kulturni narodi broje svoje godine od ovog dana. U Rimu, Parizu, Londonu, u Americi te širom civilizovanog svijeta nemoguće je tiskati knjigu, potpisati ugovor, pisati pismo, izdati novinu, a da se ne naznači ova neizbrisiva datu, da je na traga 1924 godine jedna skromna, djevičanska kći Izraela u zabitnom gradiću prezrene Judeje po andeoskom glasniku nazvala Isusom. Ovo Dijete bijaše očekivani od naroda, Zelja svih vremena, Kralj mira, Emanuel, Otkupitelj čovječanstva!

On, a da nije ostavio malenu zemlju, gdje se porodio, svojom riječju ne samo na jednom, već na svakom dijelu svijeta prouzročivši potpunu i divnu revoluciju vjersku, socijalnu i individualnu, otvorio je dubok jaz između staroga svijeta, koji ga je proricao i očekivao, te novoga, koji ga posjeduje i poznaje. Sve ljudske sile, koje su se podigle protiv njegovom pokretu, pokušale su, da mu zapriječe put, ali sve su propale, skršile se i nestale. Nema moći u rukama čovjeka, da izbrise, istrigne ovu datu iz stranica povijesti. Najljepši je ovo dan kršćanstva i čitavog čovječanstva!

Od ovoga dana kultura je koraknula novim smjerom prema napretku. Narodi su započeli da dišu novim životom. Znanost je stupila na stalno polje istine.

Svake godine, kad se vraća uspomena na ovu datu, kršćanski narodi čute se obnovljenima te napunjeni nekim nježnim čuvstvom ponosa i nadljudske superiornosti upiru svoje poglede tamo u daleke vijekove prije ove

date i u prisposobi tamne prošlosti i sadašnjice harni pjevaju slavu pohvale Novorodonom Kristu, koji je svojim dolaskom podigao palog čovjeka.

Tijekom stoljeća sve se promijenilo i mijenja. Mnoge su epohalne date izgubile od svog sjaja i vrijednosti, dok o nekima nema već ni spomena. Ljudi su, na svojoj nizbrdici k materijalizmu i pozitivizmu, pogazili, oskvrnuli najdivnije ideale, svakom vjerskom danu pokušali su da otmu važnost, sve kršćanske date gledali su da bagatelišu, ali kršćanski Božić sved sjaje svojom velebnosću te najintimnijom nježnošću i čarom ljubavi napaja, oduševljava još danas i ledena srca modernih kršćana.

Šarl de Bordó, francuski književnik piše o svom nedavnom obraćenju na katolicizam: „Milina me kršćanstva osvoji... Ta milina djeluje snažno na naše duše. Nekoga dana čitah božansku povijest o rođenju, o Slava va višnjih u oblaku i o miru, javljenom s neba zemlji, o jaslicama, o siromašnim povojima i o pa-

stirima, što se klanjaju Djetešcu...“ Milina ovoga događaja povratila je izgubljenoj duši francuskog učenjaka svijetlo vjere.

Katolička Crkva u sjaju neugasive istine, u neiscrpivom obilju svoga života i veličine pokazuje u uspomeni ove date Novorodeneog Isusa te pozivlje moderne narode, da svetkujući ovaj god upoznadu pravu Istinu. Put i Život. Katolička Crkva, kao prava širiteljica i učiteljica nauka belemeske špilje, postojano proglašuje nepromjenjivu istinu, stalnu objavu, nepokolebiti moral belemeskog Djetešca.

Ovogodišnjem Božiću katolička Crkva pridodaje veći sjaj, a zato jači uzrok božićnih radosti za katolike. Na Badnjak počinje širom katoličkog svijeta „Sveta Godina“, posvećena Kralju vijekova — Isukrstu. Katolička Crkva u svetoj godini dat će poklon svojim sinova svome Začetniku i Utemeljitelju i upravitelji žarki poziv kršćanima svega svijeta, kao i svim ostalim narodima, na obnovu života, duha, načela, koja su bila proglašena svijetu svanućem najljepšeg, najsvetijeg, najidealnijeg dana u povijesti čovječanstva.

denih točaka jest lučki konsorcij Sušak-Rijeka. Pod tim konsorcijem se krije jedna vrlo prozirna namjera talijanske vlade. Sušak, ako izuzmemo luku Baro, koja je, mimogred rečeno, samo luka za drvlje, nema svoga pristaništa. Rijeka ima luku, ali je mrtva. Stoga Talijani misle, kako će se teritorij Rijeke i onaj Sušaka združiti u jedan konsorcij za trgovačku eksploataciju tih luka, kojemu će biti na čelu talijanska i beogradska vlada. Talijanska vlada je pravna da daje sve moguće pogodnosti tom konsorciju: uništiti će za teritorij konsorcija sve zapreke te potpuno obaliti carine i takse. Naša država bi pak morala da za svu robu, što ide na Rijeku, snizi željezničke tarife. To znači: Zbogom, luko Sušak, Sibenik i Split. Ta nova riječka luka bi svojom konkurencijom ubila sav trgovački promet cijele naše jadranske obale

Opetujemo, da za oficijelne zaključke ne znamo. No izjava dra Ninčića novinarima je očito jasna. On je rekao, da se raspravljalo o pitanju, kako da se koristi i Rijeci i zaleđu. Mi ističemo talijanske zahtjeve, koji su i primljeni za podlogu raspravljivanja. To će reći, da je konsorcij na vidiku. To će reći, da je g. dr. Ninčić pošao i dalje putem rimskoga ugovora. A taj ugovor je izdaja trgovačkih i gospodarskih interesa države, jer se sva trgovina Slovenije, Banovine i Vojvodine upućuje na tudu luku. Rimski ugovor je u svoje vrijeme negdje bio označen kao veleizdaja. No najnovija politika dra Ninčića je pravi zločin. I to se radi, dok je tek dva mjeseca do izbora!

Ove retke stavljamo pred oči onima, koji će glasovati 8. veljače za šestogodišnjeg podupiratelja Pašić-Ninčićevog režima — Stjepana Radića.

Najvažniji apostolat.

Evo nas na pragu svete godine. I baš u te dane štampa, ta najodlučnija sila i vlast u današnjem svijetu, mobilizira, da osvaja dalje, što još nije osvojila. Nekatolička i protukatolička štampa se diže pred novom godinom na nove juriše, da prodre u kuće i u srca ljudi, i to ovaj puta s pojačanom silom, da baš prigodom katoličke svete godine među katolicima što više pohara. I kudagod prodre, tu će katolička misao, katolička vjera i katolički moral osjetiti jak udarac, te konačno, ne odupremo li se u pravi čas, morati i uzmaknuti. Pa zar ne moramo baš prigodom ove naše svete godine biti otporniji više nego ikad? Moramo se oduprijeti haraćenju nekatoličke i zle štampe. A ona ne će moći prodrijeti jedino onamo, gdje se udomi i intabulira katolička štampa. Zato

G. dr Ninčić u Rimu.

Ministar vanjskih poslova u današnjem Pašićevom kabinetu, g. dr. Momčilo Ninčić, boravio je prošle sedmice u Rimu. Putovanju g. Ninčića u Rim podavala je i naša i talijanska štampa veliko značenje. Kad se zna, da delegati naše države i Italije raspravljaju već duže vremena u Veneciji upogled važnih pitanja za život obaju država, koja su danas svedena uglavnom na Rijeku i Zadar, onda je svakome jasno, da se taj put nije mogao podcijeniti. Sva pozornost štampe je nužno bila uprta u Rim, gdje je u više navrata konferirao dr. Ninčić sa ministrom predsjednikom Mussolinijem.

Početak ove godine je bio u Rimu potpisan jedan upravo skandalozan ugovor između Italije i naše države. Tim ugovorom je bila predana Rijeka, do tada bar formalno slobodna država, Italiji. Taj ugovor je s pravom ogorčio hrvatsku i slovensku javnost, a u samoj srpskoj štampi mogli smo čitati žestoke napadaje zbog tako lakoumno napravljenog „prijateljskog ugovora“. Čini se međutim, da je taj rimski ugovor tek

početak. G. Ninčić očividno ne zna za interese naše države na Jadranu, kad 13. o. mj. izjavljuje pred novinarima u rimskom *Grand Hotelu*, da svu našu izvoznu trgovinu upravimo prema Rijeci, dakle prema jednom tudinskom gradu. Rijeka je izgubljen grad, „grad, koji umire“, kako kažu i sami Talijani. Rijeka u Italiji ne može živjeti, jer nema talijanskog zaleda. To su dobro znali Talijani. No žalosno je, što ministar vanjskih poslova naše zemlje to ne može i ne zna da iskoristi u našu korist.

Vijesti o zaključcima razgovora Ninčić-Mussolini su veoma škrte. Vijesti iz Beograda su otkrile mnogo više, nego one iz Rima. Agencija Stefani je izdala o razgovoru jedan komunistički, koji o zaključcima razgovora ništa ne kaže. Međutim se doznaje, da se raspravljalo uglavnom o ovim stvarima: 1.) Financijsko pitanje te riječki lučki problem; 2.) Lučki konsorcij Rijeka-Sušak; 3.) Jadranska tarifa. Govorilo se još o posjetu kralja Aleksandra Rimu te o nekim manje važnim pitanjima.

Kao najvažnije od tih gore nave-

je moramo udomiti u svakoj hrvatskoj kući. Moramo je intabulirati na svaku katoličku dušu. A to možemo jedino širenjem katoličke štampe, skupljanjem pretplatnika i preplate za katoličke listove, novine i knjige.

To je pravi apostolat katoličke štampe, najvažniji od svijeta u današnjem životu i djelovanju. Bez katoličke štampe nema danas pravog i trajnog uspjeha ni u propovijedima, pastorizaciji, ni u organiziranju ni u ikakvom drugom katoličkom radu. Zato je Pijevno Društvo poduzelo, da sve, koji katolički misle i osjećaju, baš pred ovom svetom godinom i na početku svete godine, okupi u propagandi za katoličku štampu. U ovoj ćemo se svetoj godini pokazati kao svijestan katolički narod samo onda, ako se hrvatska katolička štampa dvostruko više raširi negoli dosad. U to ime krenimo na posao! Skupljajmo pretplatnike za katoličke listove! U svaku katoličku kuću mora ući barem jedan katolički list i katolički kalendar, a po mogućnosti i još koja dobra knjiga! Budimo kao apostoli neumorni i odlučni, pa kao što su oni mogli osvojiti svijet, tako mi moramo osvojiti svaku i najzadnju hrvatsku kuću za katoličku štampu, a potom za katoličke ideje uopće.

Iz Hrv. Pučke Stranke.

Kotarska Vijeća. Treba da se što prije, najdalje do konca ove godine, sastanu sva kotarska vijeća HPS šibensko-zadarskog izbornog okruga, da predlože sreske kandidate i njihove zamjenike te čuvare kutija za pojedina birališta i o tom odmah obavijeste Okružno Tajništvo u Šibeniku. Upozorujemo na to sve kotarske predsjednike i tajnike.

Čuvari naših izbornih kutija. Na svakom glasačkom mjestu treba da imamo čuvare naše kutije, i to svagdje po dvojicu. Zato navrijeme pozivamo sve naše pouzdanike u po jedinim mjestima, da dogovorno odrede za čuvare naše kutije po dvojicu naših najboljih i najuglednijih pristaša za svako glasačko mjesto, pa da nam to odmah, najkasnije do konca prosinca, jave, jer njihova imena moramo navesti na kandidatskim listinama, koje se predaju početkom siječnja. Treba da nam se točno javi njihovo ime, prezime, ime očevo, zanimanje i boravište, i to baš onako, kako su uneseni u izborne spiskove (listine). To je vrlo važna stvar, pak molimo naše pouzdanike, da s ovim ne oklijevaju, nego ovo odmah učine.

Tajništvo Hrv. Pučke Stranke.

Orlovski tečajevi. U Sarajevu drži se organizatorni i tehnički tečaj za Bosnu i Hercegovinu 28., 29. i 30. prosinca. Prijave za tečaj prima „Martić“ - Sarajevo, Čemerlina 7. Stan i hrana besplatni. Za tečaj vlada u cijeloj Bosni velik interes. Učesnici treba da se za vremena prijave, da im se mogu postati legitimacije za vožnju. — Orlovsko okružje „Imbrišmovićev“ u Požezi priređuje svoj okružni organizatorni i tehnički tečaj 28., 29. i 30. prosinca u Požezi. Prijave se šalju na Orlovsko okružje „Imbrišmovićev“ - Požeza, Biskupski konvikt. Upozorujemo sve prijatelje kat. omladine na ove važne tečajeve. — Od 6.—8. prosinca održan je u Bjelovaru vrlo uspio tečaj.

Slavlje katoličkog daštva.

Šibensko organizovano katoličko daštvo, vjerno tradicijama svojih učitelja Mehnića, Kreka, Eckerta, Roguije, na dan Bezgrješnog Zaečća svečano je proslavilo svoj „Đački Dan“. Javno i neustraišivo dalo je izljevima svojim katoličkim nazorima te manifestiralo svoj katolički ponos, svoj karakter, svoj ideal.

Već ranim jutrom sakupili su se u našoj velebnoj katedrali članovi i članice svih naših katoličkih udruženja, među kojima su se na osobiti način isticali svečari, brojna po izbor četa đaka i učenika. U 7 sati započela je sv. Misa. Poslije evanđelja celebrant kapt. dekan Msgr. Mirić održao je oduševljen govor, u kojem je kat. daštvo Bezgrješnu prikazao kao uzor i zaštitnicu. Divan, svečan i ganutljiv je zaista bio prizor, kad je sva ta četa Kristova, od mladih junaka i junakinja do sijede gospode i gospoda — preko 300 ih na broju — u današnjem vijeku indiferentizma ponosna koraka, sklopljenih ruku i prignute glave stupala k stolu Gospodnjemu, da blaguje Tijelo Otkupiteljevo, da na izvoru života bogato zacpri okrepe, oduševljenja i ljubavi za daljni rad oko preporoda sebe i domovine u Kristu.

Iza ovakve proslave u crkvi razišlo se naše daštvo, da se što bolje pripravi za večernju akademiju, kojom je imalo da šibensku katoličku javnost upozna sa svojom svrhom i idealima te joj dade račun o svom prošlogodišnjem radu.

Večernja akademija, koja se održala u prostorijama Badižane, započela je u 6 sati. Dvorana je bila dupkom puna gostiju, i ako je bio vrlo ograničen broj pozvanika. Svojim prisustvom počastio ju je i presv. biskup o. dr. Jeronim Mileta. Kad se podigao zastor, ukazala se vrlo ukusno uređena pozornica sa kipom Bezgrješne, pod čijim se okriljem i držala akademija, a na pozornicu je stupio dak A. Huljev. Vatrenim i oduševljenim govorom pozdravio je braću, sestre i goste te prikazao ideje vodilice katoličkog đackog pokreta. Kao bazu rada kat. daštva istakao je katolicizam, nacionalizam i demokratizam, koje velike ideje ono provala ne sjajnim paradama i bučnim i laskavim frazama, nego sitnim i praktičnim radom u njihovom duhu. Deklamacije „Dvije majke“ od V. R. (N. Martinović) i „Orači“ od Iz. Poljaka (M. Berak) izvedene su sa mnogo osjećaja i zanosa te potpunim shvaćanjem. Ne jednomu je suza orosila oči, kad je učenica Martinović klečeći pred Bezgrješnom istakla nježnu ljubav kat. daštva prema Mariji. Predavanjem „Naša svrha“ učenica A. Ostojić lijepo je prikazala uzvišenu svrhu i ideale katoličkog daštva. Osvrnuvši se na dekadenciju morala kod današnjeg daštva i upozorivši na tolike zamke i pogibelji, kojima je izložena učeća mladež, opravdala je potrebu i korist katoličkih đackih udruženja te prisutne upozнала s njihovom svrhom. Katoličko daštvo

krijepeći se vrhunarnim sredstvima želi sebe očuvati nepokvarenim, čistim, idealnim i što temeljitije se odgojiti religiozno, kulturno i socijalno, da kasnije u životu bude moglo uzgajati svoju okolinu, domovinu i sve preporoditi u Kristu. Svojom uvjerljivom riječi oduševila je braću i sestre za daljni rad, a prisutne roditelje i prijatelje za što veću moralnu i materijalnu pomoć. Zbor učenica pjesmom „Bezgrješnoj“ — uz visnu pratnju na glasoviru č. s. Čirile — prenio je sve prisutne do visokih nebeskih sfera, gdje Kerubi i Serafi pjevaju neprestano u hvalu Mariji. Đački tamburaški zbor precizno je odsvirao par komada, među kojima treba osobito istaknuti Farkaševu „Hrvatsko kolo“, koje je baš dotjerano izveo.

Drugi dio akademije ispunila je Onip-Hercegovna evandeoska vizija u 2 čina „Dodi, idi za mnom“, koja je bila najpreciznije odigrana. Sva su lica dobro shvatila svoju ulogu i u nju se potpuno uživila, pak su je zato svi dobro izveli. I bogata scenografija i dekoracija te dotjerano maskiranje i baš odgovarajući kostimi, zašto treba osobito pohvaliti zauzetnu god. luku Medić, svakoga su ugodno iznedarili. Sam komad je pak bio vrlo zgodno izabran za ovu prigodu. U njemu je tako lijepo istaknuto, kako je jedino u vjeri i vjerskom životu s Isusom i uz Isusa jedini spas našoj učećoj mladeži, koja živi u velikoj zbrci raznih modernih sistema, koji svi idu za tim, da uzdanci našoj išćupaju vjeru, a s vjerom i sve, što je kod čovjeka plemenita.

Izvan programa učenica R. Bonačić uspjelo je deklamirati pjesmu „Pozdrav domovini“ od P. Preradovića, a „mlada junakinja“ simpatična mala K. Berović s par duhovitih pjesama i deklamacija vrlo ugodno raspoložila publiku, tako da je pobrala buran aplauz.

Na opći zahtjev akademija se u cijelosti ponovila u nedjelju 14. t. mj. Šteta samo, što se akademija nije održala u „Gradskom Kazalištu“, da se tako dade prigoda čitavom građanstvu, da vidi, kako svrha naših katoličkih udruženja nije zagljupljivanje mladeži, već najidealnije obrazovanje uma i srca, oduševljavanje za krepost i rad, poticanje na djelotvornu i žarku ljubav prema Bogu i domovini.

Ovakvom proslavom svoga „Đačkog Dana“ šibensko organizovano katoličko daštvo može da se ponosi. Da nam ovako idealno daštvo Bog uzdrži, umnoži i na mnogaja poživi!

Prijatelj.

Proslava 5-godišnjice. Zagrebačko orlovsko društvo „Kačić“ proslavilo je u nedjelju 14. prosinca petu godišnjicu svoga rada. U subotu 13. prosinca uvečer započela je sama proslava predstavom „Izgubljene duše“ (igrokaz od Pavla Jesiha), a u nedjelju 14. ov. mj. održana je svečana akademija, na kojoj je prikazan svestrani rad društva. Sama proslava lijepo je uspjela i može služiti na dobru pobudu za razvoj orlovske misli u Zagrebu.

Okružno Vijeće HPS.

17. t. mj. u prostorijama „Hrvatske Čitaonice“ u Šibeniku održano Okružno Pučko Vijeće HPS za sjevernu Dalmaciju. Vrlo loše saobraćajne veze i dosta nezgodan dan nisu spriječili oduševljene pouzdanike, da u lijepom broju, pak i iz udaljene Bukovice, pohrle na ovo važno Vijeće svoje Hrvatske Pučke Stranke. Vijeću je prisustvovalo uz prvaka našeg dra Antu Dulibića i predsjednik stranke Stjepan Barić.

Iza pozdravnog govora g. Vl. Kulčić predsjednik naš Stjepan Barić u odluljem govoru izložio je program i dosadašnju taktiku HPS, izvijestio o političkom položaju, podložio najoštriji kritički režim, nego i bezglavu, štetnu i protivhrvatsku politiku Stjepana Radića te naglasio potrebu odlučne borbe za slobodu i ravnopravnost Hrvata u ovoj državi na temelju programa HPS i njezine dosadašnje taktike. HPS je radićevcima ponudila izbornu kooperaciju. No vodstvo HRSS je taj prijedlog odbilo, jer da su njima preći interesi stranka negoli ugroženi skupni interesi svih Hrvata. Opravdao je zatim samostalni istup Hrvatske Pučke Stranke u ovim izborima i kazao, koji su razlozi uplivali na Vrhovno Vijeće HPS u Zagrebu, kad je 30. pr. mj. taj zaključak o samostalnom istupu jednodušno prihvatilo. Konac njegovog uvjerljivog govora bio je popraćen burnim povladvajem prisutnih pouzdanika.

U debati je kasnije govorilo više pouzdanika, među kojima i dr. Ante Dulibić, te je na zahtjev i prijedlog osobito naših svijesnih pučana-seljaka jednodušno zaključeno, da Hrvatska Pučka Stranka i u šibensko-zadarskom okrugu u ovim izborima nastupi samostalno. Značajno je, da su, kao i u Zagrebu, na Vrhovnom Vijeću, tako i na ovom našem Okružnom Vijeću uprav nazočili seljaci, koji su najbolje osjetili, u kakvim se vremenima nalazimo i kako je Radićeva politika kratkovidna, prevrtljiva i hazardserska, takvim žestinom i oduševljenjem nastupili za samostalni istup HPS u ovim izborima, da je svaka protivna riječ bila suvišna.

Zatim je jednoglasno bio proglašen za nosioca liste Hrvatske Pučke Stranke u šibensko-zadarskom izbornom okrugu predsjednik stranke i urednik „Seljačkih Novina“ u Zagrebu g. Stjepan Barić.

Na to se zaključilo Vijeće uz oduševljene poklike HPS, Stjepanu Bariću i dru. Antu Dulibiću. Pouzdanci su se oduševljeni razišli, da od sela do sela, od kuće do kuće, od čovjeka do čovjeka u svačije srce unesu i rašire oduševljenje i vjeru u pravednost naše borbe i u našu konačnu pobjedu.

Nova karta automobilskih puteva kroz Dalmaciju, Istru (do Trsta), Hrvatsku, Slavoniju, Bosnu i Hercegovinu te Crnogoru u velikom mjerilu, potrebna svim vlasnicima automobila i šoferima, dobiva se uz cijenu od 25 Din kod Hrvatske Knjižare u Splitu.

U Australiju polazi 21. i. 1925. parobrod društva „Messageries Maritima“. Vozna cijena iz Gruža do australskih luka Lira šterlinga 28.—

Sve upute daje Agencija Josip Jadronja—Šibenik.

Pretplatite se na „Nar. Stražu“

Već 38 godina je SARGOV
KALODONT
ZUBNI KREM
nesumnjivo dobar!

VALTAZAR VIJOLIĆ:

BOŽIČNI PSALAM.

Sve zvijezde, zemlja, pučine
 I svaki stvor ga pozdravlja . . .
 A i mi, koje umio
 Val blažen krvi presvete,
 O danu tvoga rođenja
 Svim srcem hvala pjevamo.

(Himan božićnog matutina.)

Rascvala se je misteriozna Noć:
 crno joj orijaško cvijeće pokriva stožere zemlje.
 Sniježak biseran kroza nj sipi:
 kristalan led miriše u srcu vaselene.

Dršće misterij Pustinja: siva Svinks.
 Ko travine vlati bibaju se stupovi Panteona.
 Usnu Vestalka bijela: njezina ugasnu vatra:
 mru bozi mita stoljetnih.....

Neizmjerni, Svesilni, Predobri:
 Otac svjetova i Anđela
 ganu se na svom tronu Vječnosti:
 iz njedara Mu pršte nova sunca:
 blistaju crni cvjetovi misteriozne Noći
 kao plamovi.

A skromna Jessina Ružica
 rastvorila je proročanski pupoljak:
 iz njega je sijevnula
 divna Jakovljeva Zvijezda —
 Rajsko Djetesce.

Blistavi bijeli Golub Nebeski
 Djevičanskim ga krilima grlio.

U dugom redu vijekova nepreglednih
 dolazi mu na poklon nova Geneza:
 sijedi lučonoše — heroji s palmama,
 legije djevice ko snijega pahulje,
 šuma ispaštenih ruku u ekstazi molitve.....

I mi daleki, prezreni, najzadnji
 na svijetlom pragu noći Njegove
 razigrasmo harfu naše Vjere i Ljubavi:
 ko mora visoki val divotna pjesma njiše se:
 „Slava Ti, Novorođeni! — Emanuele!“

VALTAZAR VIJOLIĆ:

U svijetlu Gospodnjem.

(Početak novele.)

— Ne, ne Menas, ti večeras ne treba da me pratiš. Ne mislim nikamo. Vuče me srce za samoćom. Ti si potpuno slobodan. Možeš otići u sinagogn. Nitko ti ne će prigovarati. Moj otac, a tvoj gospodar, Kleobal ne će još za nekoliko dana kući. Trgovci, koji su danas prispjeli iz Sira ovamo u Aleksandriju, kazali su mi, da je on još ostao tamo, jer čeka nekakvu robu iz daljnog istoka, što još tamo nije stigla.

Rob, crna jaka ljudina, pozdravi svoju mladu gospodaricu Hrizaliju te se izgubi između šarenih granitnih stupova kao sjena mrke ponoći.

Hrizalija se još za čas zaustavila u kućnom trijemu te se uputila u bašču, što se širila oko kuće. Rumeni žar zapadnog sunca ispunjao je mirišljiv ljubičan zrak. Blistahu velike zelene lepeze palama i zasjenjivahu bijele mramorne kipove bogova i nimfa, što svojom vječnom šutnjom posvećivahu magičnu težinu drveća. Kraljevaše potpun veleben mir. Hrizalija ga nije osjećala. Štaviše ona nije opazala ni veličanstveni zapadni triumf sunca, što pozdravljajući Aleksandriju odlazeći na počinak.

Kad se Hrizalija primakla jedno-me mramornome sjedalu, sjela je na nj. Od časa do časa bijeli prozirni hiton podrhtavao je na njezinim pr-

sima. Bijaše ozbiljna. Duboko zamišljena. U njezinoj duši svršavaše zamašna borba.

— Prekinuti sve! — čula je snažan glas, gdje joj govori iz njezina srca. — Da, prekinuti sve s tim doista čudnim, glupim vjerskim tradicijama pradjedova. Vjera, ta vjera doista je samo ogavna blasfemija na ono čisto djevičansko čuvstvo ljudske duše, koje traži jedno još čišće, uzvišenije i svetije Božanstvo, pod čijom sve-moći ono počinje da se razvija i raste, kao malen vrutak pod nebotičnom gorom. Dok naša vjera nije drugo, nego mašta abnormalnog ljudskog uma, koji, da sam u sebi primiri i ušutka protest povrijeđene savjesti podiže u hramovima, u baščama, na svakom koraku bogove, koji nijesu nego personifikacije potenciranih naj-nižih ljudskih strasti. Tko je podlij i tko u obilnijoj mjeri udovoljuje svojim životinjskim nagonima, taj se smatra, da je miliji takvim božanstvima. Doista čovjek je duboko pao. Uprav tako duboko, da, kad bi izgubio još i onaj tračak uma, što mu daje obilježje razumnog bića, postao bi ogavniji od najodurnije životinje. Smrt našim bogovima želio je Sokrat pred četirista godina, jer je upoznao svojim velebnim umom, da su ta sva božanstva prazna imena, koja u ljudskom životu

ne znače nego najfatalniju zabludu. Njegov dobi duh i pojave vidljivog svijeta govorili su mu o prvom Uzroku — o najvećem Biću — o istinitom Bogu. No to bijaše drska blasfemija. Kao hulitelj bogova bio je osuđen, da ispije otrov. I popio ga je vjerujući, da će ga krilo smrti ponijeti onome Bogu, koji se u svijetlu svoje istine javio njegovoj duši. I ja vjerujem samo u toga Boga. To je onaj veliki, svesilni Gospod nad vojskama — Bog bogova, Bog Abrahama, Izaka i Jakova, kako ga zove moj Jonata.

Hrizalija podigne crne velike oči. U njima je plamtjela vatra ushita. Cijelim njezinim bićem razlijevalo se neko neopisivo čuvstvo mirā i naj-blaženijeg zadovoljstva. Ona se zadnje vrijeme mnogo borila s valovima sumnje, koji je odbacivale od kristalne obale istine i mira.

Pobijedila sam — mislila je — i eto me napokon u luci tišine, na čvrstoj stalnoj klisurini, na kojoj gori kroz tamnu noć divni svjetionik Istine. Veselit će se doista moj Jonata, kad mu doviknem: „Jonato dragi, pobijedila sam, sad više ne možeš biti zlovoljan, da nas dijeli onaj strašan jaz. Eto potpuno sam mirna. Oh ako te mogu više ljubiti, sad te još više ljubim, jer tvoj Bog i moj je Bog.“ No gde danas uprav ga nema. Nema mog Jonate. Sunce već zapada, a gdje je on?

Koliko je Jonata radi mene trpio! Ne, Hrizalijo, ti ne možeš nikada postati mojom ženom, dok se god ne odrekneš vjere u lažne bogove! — rekao mi je trista puta. A ja bih mu čala. Bila bih se vrlo lako odrekla bogova. No mislila sam, kad zabacim svoju vjeru, da se istodobno odričem i blistave grčke prošlosti, koju ni sada ne mogu da zaboravim. Ne, ne mogu. No na svršetku drugo je slava jednog naroda, a drugo njegova vjera.

— Hrizalijo! — nenadno se pojavio Jonata.

Ona se prene.

— Ti, Jonato dragi?! Oh, kako te željno očekujem. Pruži mi ruku, ja sam tvoja, potpuno tvoja. Nestalo je onog jaza, što nas je dijelilo. Vjerujem u Boga Abrahama, Izaka i Jakova!
 — Mir Boga Izraelova da je stobom! — klikne Jonata, sagne se i poljubi joj rumene usne. — I ti se ne šališ?! Reci mi, Hrizalijo, odričeš li se svog Olimpa?

— Odričem. Odričem. Odričem. Vjerujem jedino u tvoga Boga. On jedini neka nas blagoslovi!

A Jonata ju je s udivljenjem promatrao. Osjetio je, kako zanos rjezi-zinih riječi prodire do u dubinu njegova srca. Nikada mu se ona nije pričnila tako divna i neopisivo mila kao u ovom času.

— Bog otaca naših, Bog Abrahama, Izaka i Jakova uslišao je napokon glas slugе svoga! — reče Jonata. Tri puta dnevno padao sam na koljena i kroz otvoreni prozor svoje kuće bacao sam pogled prama svetom gradu Jeruzolimu moleći se Svevišnjemu za tvoje obraćenje. I on me je uslišao. Da mu je vječna hvala!

— Hvala i tebi, najmiliji! Opažala sam, da mnogo trpiš radi mene. I jučer kad bijasmo u „Izraelskom kazalištu“, kako si me nekoliko puta uprav njujno pogledao. Jamačno ti bijaše žao, jer si mislio, da ne pijem i ja božanski ushit iz one uzvišene drame kao i ti. Doista bijaše divno. Vječno mi lebdj pred očima pravokosi pastir David, koji nastupa poput nebeskog Ganimeda, a gazi nogom ljudeskaru Golijata snagom nepobjedivog Aresa.

— Azof Ben-Baruh naš je najveći dramatski pisac, a „Triumf Davida

pastira“ njegovo je najsavršenije djelo. Kao zlatna rijeka provija se cijelom dramom veličanstvena ideja: Izrael će pobijediti narode, jer Bog naš također je i naš vojskovođa. Sjećaš li se još riječi Davidovih, što ih je doviknuo Filisteju? „Ti ideš na me s mačem i s kopljem i sa štitom, a ja idem na te u ime Gospodina nad vojskama, Boga vojske Izraelove, kojega si ružio. Danas će te Gospodin dati meni u ruke, i ubit ću te i sknut ću glavu s tebe, i poznat će sva zemlja, da je Bog u Izraelu!“ — I doći će Hrizalijo, taj veličanstveni dan. Izrael će kraljevati nad narodima. Rodit će se djete, koje je u vebnoj viziji vidio prorok Izaija. Njemu će biti vlast na ramenu. Ime je njegovo: Divni, Savjetnik, Bog, Jak, Otac budućeg vijeka, Knez mira.

— To je uprav divno. Nikad te, Jonato, nijesam čula da tako govoriš.

— Divna je naša vjera, Hrizalijo, a još divnije obećanje, što ga mi posjedujemo. Nitko ti ljepše o svemu tome ne će znati pripovijedati, što Rabi Natan.

— Jučer sam ga promatrala u kazalištu. Rabi Natan doista je izvanredan starac. Blistave žarke velike suze zasjaše toliko puta na njegovim dubokim sivim očima za davanja jučerašnje drame. Opažao odmah, da je taj čovjek do skrajnosti odan svome Bogu i da mu je Izrael najveća svetinja.

— Tako je. Molim te, Hrizalijo, sutra pred večer svakako dođi k njemu, ja ću te tamo čekati. Ako ne znaš, gdje mu je kuća, kazat će ti Menas. On je već odavna naslutio, da sam te zamilovao. Ne bijaše mu to drago. Ona je poganka, rekao mi je, i učenica filozofa Ksenofana. Starac će se veoma veseliti, kad čuje, da si se odrekla lažnih bogova. Hoćeš li dakle doći do njega?

— Hoću.

— Dobro, a sad moram da idem. Sigurno me Rabi već očekuje, jer sam mu jučer obećao, da ću ga posjetiti. Ne možeš pojmiti, Hrizalijo, koliko me voli.

— Odlaziš?! — uzdahne Hrizalija, ustane i ovije ruku oko Jonatova vrata. Obojica krenu kraj dugog reda visokog kokosova drveća prama vratima bašče.

Nakon kratkog vremena vraćala se djevojka sama istom stazom. Njezino lice bijaše svježe i rumeno, a ona sva puna bjeline i mladosti.

**

— Ljubiš li je, Jonato?

— Ljubim, učitelju. Sve bih za nju dao osim Boga Izraelova.

— Divna djevojka. Eto ostavila nas je, a ipak njezin najljepši dio, rekao bih, i sada je još ovdje. Plemenitost duše. Odanost i uzvišeni osjećaji njezina srca još ispunjavu ovaj prostor kao cvijeće, koje razlijeva svoj miris, a mi ga ne vidimo. Za mene je ona rijetko iznenađenje, pa još kad pomislim, da je ona učila kod filozofa Ksenofana, koji je naj-žešći protivnik i najneznatnije Izraelove svetinje. No da, zar nije veliki Jahve u suhoj pustinji učinio, da iz tvrde stijene proteče izvor bistre vode? On je neizmjeran u svojoj dobroti i objavljuje pute istine nevinima.

— Sto puta mi je rekla: Jonato, ja tražim Boga, koji će zadovoljiti moje srce. Ako je doista tvoj Bog, koji može umiriti mene objavivši mi svoju istinu, moli ga, da me privuče k sebi, i ja ću biti presretna. Učitelju, molio sam žarko.

— Molio si, i veliki ti je Jahve dao nju na vječni dar. Rahel — prozvao si je lijepim imenom.

— Odavna sam joj ga odabrao. Svidjelo joj se, netom sam joj prvi put o tom imenu govorio.

— Rahel — i meni je to ime drago. Tako se zvala moja majka. Rahel — to je ime nosila ona divna žena naroda Izraelova.

Rabi Natan spusti zamišljen na koljena mršave koštunjave ruke. Veliki sedmerostruki kalendabar sa voštanim svijećama osvjetljavao je rumenozlatnom svjetlošću bogato urešenu dvoranu. Natan i Jonata sjedili su na mekom velikom naslonjaču. Mladić razdragan do ušhita držao je desnom rukom rub učiteljeve haljine i gledao u starčevo blijedo žuto lice, na kojem u lebdijaše proročko nadahnuće i svetost. Natan uzdahne i njegova duga sjedna brada razasuta po mršavim prsima kao blistavo srebro makne se i zatrepča prelijevajući se metalnim bljeskom.

Nakon odlugog ćutanja progovori:

— Sinko! Znam, tvoje su misli sada okupljene oko Rahele. Da si s njome u najbeplođnijoj pustinji, njezina ljubav, mladost i ljepota i taj tužni kraj pretvorila bi u Eden. No i ja starac imadem svoju ljubav i moje se misli okupljaju mladenačkim žarom oko jedne točke, a to je naša domovina. Veliko obećanje, što se prostire od jedne do druge granice njezine kao svesilna snaga, ponos i nedokučljiva slava, čini je od Boga odabranom zemljom. No današnje njezino stanje žalosti moju dušu. Pomisli, sinko, slavno žezlo našega kraljevstva, žezlo, koje je u svojoj ruci nosio naš veliki praotac, prorok pjesnik David, žezlo koljena Judina, stiše danas lukavo krvolok tudinac ldumej Herod. On je za porugu zatvorio u zlatnu krljetku zadnjeg kralja naše krvi sijedoga Hirkana, dao je ugušiti u kupalištu brata svoje žene Aristobula. Ubio je napokon i obožavanu svoju Miriam. — Krvolok, ubojica! — vikne starac i oči mu se razbukte bijesnim plamenom. — No sva ta zla nose u sebi kraj naših zala! — ublaži on glas. Ona pospješuju ispunjenje naše najveće nade. Obećanje, što nam ga je Višnji svojom istinom zajamčio, ima sada da se ispuni. Dohvati smotkove pergamente, što su ležali do njegovih nogu, prinese jednog očima i uzme čitati: „Ne će se oduzeti skeptar Judi ni voda od bedra njegova, dok ne dođe Onaj, koji mora da bude poslat. I on će biti očekivanje naroda.“ — Jasno je proročanstvo oca našega Jakova! — svečano prozbori starac. — Vlast Judina eto je oduzeta. Tudinac nam je gospodar — Mesija dolazi.

— O sinko, kako se pomlađuje moje tijelo! Čini mi se, da mi rastu orlova krila, i da ću poletjeti tamo, kamo mu Miheja postavlja kolijevku. — „A ti, Betlemu, Efrato — usklikne starac glasom punim ušhita — ako i jesi najmanji među tisućama Judinim, iz tebe će mi izaći, koji će biti Gospodar u Izraelu, kojemu su izlasci od početka, od vječnih vremena.“

— Blago tebi, Jonato, ti ćeš jačno dočekati dan Velikog Dolaska. A ja?! Oh Gospode nad vojskama, ne daj, da se moje oči utruu prije, negoli ugledaju Svjetlo, koje imaš da objaviš svijetu.

Jonata je ćutao i s udivljenjem gledao svog učitelja, kojemu oči plantješe u žarkom sjaju neopisivog zanosa.

— Jonato, sinko, znaš, koliko te ljubim. Ostao si sirota. Ja sam ti zamijenio oca i majku. Sačuavao sam ti imetak, što ti je ostao iza roditelja, i, kad si odrastao, savjesno sam ti ga predao. Neka je blagoslovljen moj trud, što sam ga uložio, da postaneš potpun čovjek. No, sinko, danas tražim ucjenu za sve ono, što sam ti učinio. Tvoja sinovska odanost prama meni ima da prođe kroz vatru kušnje.

Jonata se prene. Učitelju — njegov glas bijaše ozbiljan i odlučan — na sve sam pripravan.

— Na sve? Probljedio si, prestrašio si se. Misliš valjda, da ću zahtijevati od tebe, neka se odrečeš Rahele.

— Doista to bi mi bilo teško.

— Ne, toga ne mislim. No ucjena ipak bit će teška za te u ovom času.

— Bila i najteža, za svog ću učitelja sve žrtvovati!

— Hvala ti, Jonato.

— Mogu li već sada znati za nju?

— Treba da ideš u Jeruzolim.

Zavjetovao sam se velikom Jahvi, kad mi se prošle godine bijaše razboljela moja jedinica Ester, da ću mu prinijeti žrtvu zahvalnicu, samo ako ozdravi. Ester je ozdravila, a ja, sinko, zavjeta nijesam još izvršio. Mislio sam ići sam u Jeruzolim. No od nekoliko vremena ne osjećam se dobro, a put je predalet i težak za mene starca. Društva ćeš imati. Naša aleksandrijska kolonija ovih dana šalje ovogodišnje drame poreza svetome Gradu. Uvjeren sam, da će Višnji najprijetnije primiti moju žrtvu preko tvojih ruku. Ta ja sam te pred njime uzeo za svoje dijete. Je li ucjena teška?

— Nije. Ja ću otići.

— Dobro. No još nešto upamti. Kazao sam ti još prije, da Mesija dolazi, a znaš i za Danijelovo proročanstvo. Nalazimo se u sedamdesetoj sedmici. Mesija je blizu. Možda će on banuti, dok budeš tamo boravio. Propitaj se. I smiluj mi se, veliki Jahve, da mi Jonata bude mogao na povratku reći utješljive riječi: „Obećani je došao.“

— Bio bih i ja presretan, kad bih to mogao javiti svome učitelju.

Natan nije više govorio. Njegovo blijedo lice postalo je bijelo-prozirno, a velike sive oči još su dublje upale u tamne velike duplje i izgubile prijašnji sjaj. Nabrane vjede odjedamput se sumorno spustiše, i starac je poprimito mrtvački izgled.

Nije mi dobro, Jonato — jedva je izustio. Noćas ostani kod mene.

Jonata je tu noć poboravio kod njega.

ciji (I. sv. str. 153.-4.) g. 1774. o biranju kralja u našem Šibeniku. „Kralj u Šibeniku bira se za božične blagdane, a taj traje za 15 dana. On ima obilježja kraljevske vlasti, kao na primjer, da drži kod sebe ključ grada kroz vrijeme svog smiješnog kraljevanja, da ima odlično mjesto u katedrali, da bude sudac u djelima onih, koji sačinjavaju njegovu malotrajnu pratnju. Dandanas nije to kakav vlastelin, koji smiješno predstavlja kralja, nego jedan koji mu drago tezak. No ovaj kralj ima u svom kratkom roku vladanja određenu kuću sa lijepim pokućstvom. Po gradu hoda okrunjen klasovima, obučen u skript po narodnu i sa pratnjom mnogih svojih službenika. Gradski ga upravitelj časti na objedu, a tako i biskup. Tkogod ga susretne na putu, klanja mu se. Varoš i Dolac također učine nekoga za kralja, ali taj ne može ući u grad, ako nije iskazao čast gradskom vladaru.“

Dakako mletački signor Fortis nije bio demokratskih načela, pak se njemu nije svidalo, što jednom čovjeku iz puka daju čast prve ličnosti, koje je postavila Serenissima.

Slični izbor kralja bio je na otoku Silbi i Olibu, a ukinut je nazad sto godina. Na Stjepandan biralo se seosko vijeće, koje bi proglasilo većinom glasova i okrunilo svoga kralja. Njegova je vlast trajala do Tri Kralja, ali bi kroz to vrijeme svrgao sve mjesne časti, kao glavara, harambašu, suce, lugare i njihove zamjenike, te pravdu krojio. Raspitao bi, što se za selo potrošilo, i unaprijed određivao, što ima pasti na teret sela. Svaki bi dan sjedio za kamenim stolom uz dvanaest staraca i predsjedao pučkim skupštinama. Kroz spomenuto vrijeme oni bi se za istim stolom častili na račun sela, ali prvi dan na račun kralja. U župnoj crkvi sv. Marije na Silbi čuva se dandanas mjedena kruna seoskog kralja, kako to čitamo u

Don MARKO VEZIĆ:

TRI PRIZORA.

Juče naleti zgoda amošnjemu župniku, da propovijedajući preko pučke mise sabranome narodu s oltara Božjega spomene i okrutnoga kralja Ahaba, te njegova zgaženoga podanika Nabota. Krvoločni se kralj polaksi za Nabotovom sirotinjom, da se, bilo na koji način, dočepa njegova vinograda. Kad se ne dalo milom, onda udri silom. Dade Nabota kameinovati, a njegov vinograd razbojnički sebi pritegnu i prisvojio. Deračina je deračina, a tko je počinio, da počinio, pred Bogom zadužbine sebi steći ne može. Po pritišici, što je crkvom zavladala, da bi i prizuj komarca načuo, lako bi zaključiti, da je razgovjetna besjeda nategla pomnju puka, a teški uzdah, što hramom Božjim prolama, očitim bi svjedokom, da se zločin nemilo dojmio narodne duše i nju skrušio.

Jutros veselo jurnem u prirodu Božju. I onako je blag jesenski dan, pun sazrijela svakojaka voća i njegova opojna miruha. Nad selom zatekoh Martina Šemzuga na njegovoj prostranoj krčevini, da između redova brojnih voćaka nešto mrnda. Golema je njegova krčevina „Lužina“ i nada- leko u zasežaj tvrdim zidom obzidana. U njojzi, što reku, svake „pište“ Božje, kako koji zeman donosi. Tu je bajam, tu trešnja, višnja, jabuka, kruška, dunja, smokva i maslina, do njih se oranica ravnicom oteglja i rastrla, a do prisoja se na jug sa bujnim vinogradom sjedinila. Uradio je Mar-

Spomen-pjesmi don Ante Poroša. Pisac Vj. Mašek kaže, da se i na Olibu u crkvi čuva takva kruna od žute mjedi. Zaista lijepe i rijetke uspomene iz prošlosti!

Vj. Mašek u svom talijanskom Priručniku kraljevine Dalmacije (g. 1876.-7.) opisuje izbor seoskog kralja na otoku Ižu Velikome. Ondje je taj običaj postojao do nazad jedno 55 godina. U selu još i danas živi starac — Bog mu dao zdravlje! — koji je bio uopće posljednji seoski kralj. Ta čast — kaže Mašek — nije baš zavidna, jer jadni kralj mora dobro platiti svoj izbor, a možda se troškovima upropasti, dok je živ. Po starom običaju na Tri Kralja skupe se kućne starješine i redomice biraju kralja za nastalu godinu. Kad izbor dovrši, seoski mu rondari u znak poštovanja idu kući i predaju bubanj i zastavu, što ostaje kod kralja cijelu godinu. Kralj za iskazano mu poštovanje ima počastiti biraću sa 12 kolača, 12 pogača, 10 libara ribe i sa dva sliča vina. No to je još malo. Kraljeva je dužnost, da gosti za tri dana sve prijatelje i daljnu rodbinu. Ovo se gošćenje zove „čast“. Dvostruko trošenje nije baš od dobre volje, nego prisilno. Ne ispune li se sve dužnosti do jedne, neka se kralj čuva! Selu mu može napasti kaću, unštiti panje, potopiti lađu, zapaliti slamu i t. d. Rijetko koji kralj može da smogne sredstava i izdrži troškove „časti“, česlo založi i svoj posjed. Tako je kralj na Ižu Velikome g. 1875. bio prisiljen prodati maslinik, da podmiri gozbe, a gdjejoja je obitelj pala na prosjački štap zbog kraljevske časti. No nije bilo uvijek takvo zlo, kako piše Mašek. Onaj običaj je podizao među seljanima ljubav i bratinstvo, pa 'su se svi čutjeli kao jedna obitelj.

Onda bilo, sad se spominjalo!

D. Krsto Stošić.

Biranje kralja.

(Nestali pučki običaj u Dalmaciji.)

Poznato je, da je naš narod u Dalmaciji za vrijeme mletačkog gospodstva bio organizovan u crkvenim bratovštinama, koje su imale posebna pravila, uzdržavale narodnu svijest i bile jako oružje protiv tuđinske prevlasti i kulture. Osim toga postojali su u pojedinim mjestima pučki običaji, koji su odgovarali slavenskom duhu i tradicijama našega naroda. Jedan od takvih običaja bilo je bi-

ranje seoskog kralja u nekim mjestima pri moru u sjevernoj Dalmaciji. Mletačka vlada kao tuđinska nije rado gledala taj običaj, jer je u njemu vidjela trag naše samosvijesti, pa ga je ukidala, čim bi se pružila prigoda. Što nije učinila ta vlada, to je austrijska, tako da dandanas više nigdje nema biranja seoskog kralja.

Zanimat će čitatelje, što piše Alberto Fortis u svom Putu po Dalma-

— Pa da i dandanas nji nema na ovom svijetu Ahaba, a o jednome sto juče vi, oče, s oltara onako spunto

raspredali, da je svačiju dušu pričepilo! — savi začuden Martin ruke na grudima i očima u zemlju obori. — Je li ovo danas na pravedna Boga zulumski kosovca napasti, kad je taman i on po svoj način svoga Stvoritelja nevinom pjesmom hvalio, i najstrag mu vratom zakrenuti, kako god je krivožedni Ahab ugrabio bezazlenome Nabotu i život i žitak!

Kô da je ono sunce na nebeskim visovima, pa nas ozgo grije, nije drugačije ni to, da je pred desetak godina i ova golema krčevina, po kojoj ja ovo danas mjerim svojim okom, a pogotovu se Martin još od kojih doba njome baši, bila baština pokojnoga Šimca Umjanića, pripadajući od birzanana Umjanića starenicima. Svatko to u selu znade, i mladi i stariji, a stari bi i pogotovu znali pričati, po koliko su „šinika“ žita Umjanića stekli sa „Lužine“ u svoj hambar sasipali, a bačve za nabijanje brojili i obamijerali, kako koje godine, da je krčevina ponijela i zdravim grozdnom panje nabila.

Što Šimčeva prostrana drobina a tučja pamet, što Martinova u prsima, umjesto zdrave duše, gnijala repa i rodakva, udri s jedne bukarom na prostrano grlo, a sa druge krčmarskim rabošem, ovo danas, ono sutra, svakim se čudom klelo moje selo i zaklinjalo, da je Šimčeva „Lužina“ za cigle dvije stotine kruna izmijenila svoga prvašnjega gospodara i na „tavularu“ se uza Semzuga prislonila, ni za krušno za gladije, ni za rušno za golotinje, već za propasnu „špiru“, za prokuhani i otrovni „kendrac“, te za zastršenu vražiju mješevinu.

Kad su ono olomani o Trima Kraljima na čiči leda zatekli mrtva Šimca Umjanića, da se, na prolasku iz Martinove krčme, prislonio uza zid svoje „Lužine“ i tu ukočenjen jutro iščekô, svijet se nije začudio njegovoj smrti, već se graja ražegla, gdje bi ga ukopali. Jedni, da ga do „Lužine“ i začepkaju, nadajući se, da će uvukodlačen u strašila crne noći obilaziti i k sebi vabiti bezdušnoga Martina, dok mu poput kravosca, krv ne popijuče, i najstrag ga k sebi domaca i primami. Drugi, trezveniji, o zakon se oslanjajući i o sigurnu, da je lako vragu za Martina — sveder je on njegov — već strepeći za nedužne duše, koje bi Šimac svojom rikom blizu sela lako uspredao, da čak od straha i zamru, preneseše ga podalje, na ukopište Svetoga Blaža, pripuštajući uvidavnosti i dugoj praksi mrtvozoraca Geca i Abzeca, hoće li mu pri ukopu ruke i noge popuštati, ja pritegnuti.

Već reku, da kome davao na ključanicu poviri, tome će doubro i u kuću ugrljati. Kratko vrijeme postojalo bilo, kad li Martin isprati Lucu i udovicu pokojnoga Šimca iz Umjanića karapija, a postojnu zidanicu kulu, kô svoju, zakračuna i zamandala. Ode Luca, da se po najmu za Begića blagom stranama objia. Kad priprije njezina ura, ima sela i u njemu svijeta, da je, kô i Šimca, mrtvu prenese na ukopište Svetoga Blaža i u crnu zemlju zakopaju. Ta barem toga kod nas ne falil Meduto, tko brani, ako joj se „bašta“, može se iz stranurina i sa njihova gola kamenja svagđeno do mile volje nagledati svoje krčevine a među Umjanićima na povisočijem obamijerali svoje opustjele dvore. Hoće li joj pri tome da srce svise i od tuge se rasprse, promišljajući ščega i našto pade, ili će ostati neočutno i kamenito, to je njezin posao. Tri su prizora. Porazmješajte ih, kako vam drago, sveisto su dijelovi jedne potresne tragedije.

VALTAZAR VIJOLIĆ:

Ž R T V A.

*Penju se valovi žarke svjellosti
iz vlažnih tmina duboke noći
— kô onda, kad je Tvorac Najveći
viknuo nad mrtvim kaosom
svemožno: „Figt!“*

Rada se novo Sunce.

Hramovi

*bijeli svečani, otajni
svete rasvaraju dveri,
kô probuđeni herubi
biserna krila.*

*Blista mramor i zlato žrtvenika snježnih
U plamenom bljesku piropa:
Hiljadu novih Sinaja u pohodu Boga.*

*Spušta eternu glavu cedar na Libanonu.
U srebrnim čaškama liljana,
ljepšim od Salamunova talama,
bude se duše vječno mladih djevica
na Zaručnikov poljubac.
On Vječni, Jaki, Besmrtni
kô bijeli krotki Jaganjac
sišao je na žrtvu otajstvenu.*

*Iz božanskog mu Srca čokot vebnri
raste u nevid k zvijezdama
i širi divotne grane pune grozdova
do zadnjih krajeva zemlje.
Tijelo u zlatne stvari klasove
čudesne šenice.*

*Svet! Svet! Svet! pjevaju
rajske Mirijade
Ljudi hrane se i jačaju.....*

*Snažna nevidljiva kô struja podvodna
slazi u grudni nam posvećene
Milost
i vodi nas kroz hršum oluje
k mirnoj velikoj Luci Vječnosti.*

365 dana svjetske politike.

Nikad se svjetski politički život nije razvijao tako brzim tempom, kao kroz ovo šest poratnih godina. Politički događaji, za koje se pred sto godina morala čekati barem smrt kakvoga monarha, danas slijede jedan za drugim. Svaki dan ima svoju političku senzaciju, koja je kadra da uništi osnovku jedne stranačke ili državne politike te mijenja političku boju država, užih državnih grupacija, pa čak zajednica čitavih kontinenta. Taj brzi tempo u razvoju svjetskog života je bez sumnje plod velikog napretka umske i fizične snage našega vremena. Dvadeseti vijek je došao u znaku novih, vrlo jakih ideja, koje su gdjekad i diametralno oprečne, ali im ipak uspijeva, da tu i tamo, prema duševnoj osebnini naroda i kraja, prema pogledu na historijski razvoj i gospodarski položaj država, utisnu njihovom životu svoj pečat. Odatle i svjetskopolitični bojevi, bilo za zelenim stolom ili na krvavom megdanu. Ova godina, koja za par dana svršava, dala nam je upravo zanimivih epizoda u svjetskoj politici.

Nakon rata prvo i prvo svjetske politike svih naroda i država bila je opća težnja za mirom. Ta je težnja došla do svog izražaja na nebrojenim mirovnim konferencijama. Tu su se udarili temelji obustavi klanja i upotrebe oružja. Mirovni ugovori su izvršili to djelo. Ali su razroznosti pobijedenih i pobjednika bile onda još jake, pa se nije moglo odmah doći

učinila je grupacija stranaka. Manje države su i prije imale težnje na lijevo. Srednja Evropa, organizirana u Maloj Antanti, pokazala je volju, da sudjeluje u radu oko stvaranja svjetskoga mira. Čak i sjeverno-američka Unija je izjavila, da će rado potpomoći neslužbeno svaku akciju oko sanacije Evrope.

Kod svih ovih izjava za podržavanje stanja mira te za gospodarsku obnovu Evrope bilo je ipak premla jedinstvene orijentacije. Engleska je n. pr. priznala *de jure* vladu sovjeta u Rusiji, kako bi omogućila, da Rusija uzme aktivnoga učešća u evropskoj i svjetskoj politici. MacDonald je dobro vidio, da se bez Rusije ne može raspravljati i odlučivati o pitanju razoružanja. Francuska je priznala sovjetsku vladu iz čisto gospodarskih razloga. Tako isto i Italija. Sjeverno-američka Unija je uzela sav taj pokret, koji je dosego londonskim mirom vrhunac uspjeha, kao gospodarski. Kraj tako nejedinstvenog mišljenja je rad oko sređivanja odnosa između država propao. Stoga je pod kraj ove godine opet pobijedila, i ako neodređeno, nedemokratska politika. To su pokazali zadnji izbori u Engleskoj, to je pokazalo neprestano odgađanje rasprave i prihvata ženevskog protokola, a onda i grupiranje zapadnih i jugozapadnih evropskih država u jedan danas i formalno izrađen protuboljševički blok.

Najvažniji ovogodišnji događaj je bio bez sumnje londonski mir. Dolaskom socijalista i radikalnih socijalista na vladu u Francuskoj uspjelo je MacDonaldu, da ne samo sretno riješi pitanje ratne oštete, nego i dugu prisilnu apstinenciju Njemačke od saradnje za mir. MacDonald se londonskom konferencijom pokazao kao politik širokih vidika. Jer ne samo, što je bio osiguran Njemačkoj američko-engleski zajam, nego je udaren put gospodarskoj obnovi Evrope, koja je radi odgađanja Njemačke upogled reparacija užasno stradala. Njemačka je londonskim mirom došla do užeg kontakta sa državama Evrope, te je i ona uzela, da pomalo saraduje na konsolidaciji Evrope i svjetskom miru.

Drugi događaj, koji je vrlo važan u svjetskoj politici tekom ove godine jest priznanje *de jure* sovjetske vlade u Rusiji. Sovjetska Rusija, i ako naoko u Evropi nema velikog utjecaja, a to je kao nositeljica jedne ideje — komunizma — vrlo važan faktor u svjetskoj politici. Svi oni, koji se osjećaju zapostavljenima i gaženima, nezadovoljnici i niži staleži i slojevi gledaju u ideji komunizma svoj spas. MacDonald je osjetio pogibao od ruskoga komunizma, baš kao i francuska buržoazija i demokracija. No dok se uz auspicije francuske buržoazne opozicije (Poincaré, Millerand i t. d.) u Francuskoj i Italiji stvaralo jedno bijesno, a u sebi prazno raspoloženje, MacDonald je bio praktičniji. On je htio, da prepusti i ruskom boljševizmu, da i on pokaže svoj rad, i da ga uništi njegovom nesposobnošću. Zato su boljševički vode i uvidjeli spretnu igru engleskih laburista, pa ga pomogli srušiti (Zinovjevo pismo). Radi protesta sa francuske strane bio je pokušaj, da se i ruski sovjetaizam pozove k radu za obnovu Evrope i opći mir, paraliziran.

Kao rezultat londonske konferencije bila je sazvana u Ženevi skupština Saveza Naroda, da tamo delegati država dadu svoje mišljenje o jednoj stvari, koja je samo logička posljedica londonskog mira, a to je pitanje razoružanja, a s njim u vezi i

garancijski ugovor država, da se ne će međusobno oružanom rukom napadati, nego da će svoje sporove rješavati pred jednim međunarodnim sudištem. Ženevska skupština je pokazala složnu volju, da se provede razoružanje, dakako nešto drukčije, nego što je to predlagao MacDonald. Izraženo je mišljenje, da se arbitražom urede eventualni sporovi država. Primljen je u odborima i protokol sa zaključcima toga ženevskog sporazuma, ali se do sada dalje nije pošlo. Prigodom debate o proračunu ministarstva vanjskih poslova u rimskom parlamentu izjavio je Mussolini, da je zrak ženevskog protokola previše ličan i sentimentalna. Ministar vanjskih poslova Engleske Chamberlain izjavio je, da njegova vlada mora još pomno proučiti ženevski protokol. Prihvati i potpis ženevskog protokola odgođen je do ožujka slijedeće godine.

Malo prije sastanka Saveza Naroda u Rimu MacDonald je morao da ide s vlade. Kroz zadnja dva mjeseca je pravac svjetske politike išao sa staze rada za svjetski mir. Tu je doprinio svoj dio strah za svoj imetak te i opet borba za prevlast. Engleska čuti, da joj tlo izmiče pod nogama, jer je njezina kolonijalna politika izazvala skrajno nezadovoljstvo. Sjeverno-američka Unija se bori s Japanom za prevlast na Tihom oceanu, te su zakazani veliki manevri američkog brodogradnja, u kojima će uzeti učesća i velik dio australske engleske flote. Japan se boji boljševičke Rusije. Nedemokratski režimi u Italiji i Španjolskoj se boje za svoj život te prvi za prevlast u Sredozemnom moru a drugi za sjeverni Maroko. Kako se vidi, demokracija je izgubila veliki dio svoje realnosti u velikoj svjetskoj politici.

Uporedo s padanjem demokratske misli dolazi ponovno u svjetskoj politici do predratnih grupacija. Velika Antanta (Entente cordiale) Engleske, Francuske i Italije je na pomolu. I to radi jednog bojažljivog razloga, Zapadna Evropa se boji boljševizma. Stoga su u Francuskoj već izvedene preventivne mjere protiv inozemakomunista. Stoga se vode razgovori između Londona, Rima i Pariza. Stvaranje Velike Antante je kao jednu nuždu naglasio i francuski *Temps* ovim riječima: Međunarodna organizacija solidarne obrane civiliziranih naroda protiv boljševizma nameće se kao apsolutna nužda. — Kako se vidi, taj protivuboljševički blok je u Francuskoj popularan.

Jedna stvar smućuje stvaranje tog bloka. To su međusaveznički dugovi. Francuska je naime počela plaćati svoj dug Americi. Engleski ministar financija Churchill je izjavio, da bi Francuska morala misliti i na plaćanje svoga duga Engleskoj. To je momentan kadro, da ozlovolji francusku i talijansku javnost.

Boljševistička opasnost je za Francuze očita. Fakat je, da se sovjetska Rusija jako afirmirala kroz ovu godinu. Ne smije se potcijenjavati činjenica, da su ruski boljševici u dalekom Istoku zadobili veoma moćno zaleđe. To je Kitaj. Istok je danas ozbiljna pogibao za evropske nedemokratske režime. Tamo su i najveće engleske kolonije. Boljševizam je znao spretno izrabiti nezadovoljstvo istoka. Pitanje je, koliko će boljševizam moći da učini u zapadnoj Evropi. Sumnjivo je, da li će njegove sadašnje i buduće postojanke biti stalne. Diktature padaju na zapadu, pa će i na istoku, jer je vrlo dvojbeno, da bi diktatura jednoga čovjeka ili jednoga staleža ili klase mogla mirno da se uzdrži.

Tvrda je činjenica, da se u 365

dana ove godine demokracija utvrdila. To dokazuju izbori za parlamentarna zastupstva te raspoloženje narodnih masa. Ako momentano politička konstelacija ne pruža nikakva demokratska auspicija za svjetsku politiku iduće godine, to je samo bolest jedne prelazne faze. Svijet se razvija febril-

no, a u razvoju mora da se odluči ili za demokratsku, socijalnu orijentaciju ili za lične režime. Pobjedit će bez sumnje demokracija i socijalna misao, koja bi se najbolje mogla očititi u engleskim laburistima MacDonalda.

B. D.

Napadaji sa svih strana.

Nastup Hrvatske Pučke Stranke na predstojećim izborima pobudio je iznenađenje kod svih stranaka, koje su aspirirale, pa to i danas rade, na glasove hrvatskih pučana. Kao prvi podigli su se, dakako, mentori Radićeve stranke, takozvani zajedničari. Splitski kimavački organ *Hrvatska Riječ* počeo je sistematsku kampanju protiv Hrvatske Pučke Stranke.

Oni isti zajedničari, koji su u predvečerje usudnih zaključaka Narodnog Vijeća 1918. g. ostavljali sjednice i išli „večerati“, imaju danas obraza prikazivati se vodama Hrvata. Zajedničari nijesu onda znali da čekaju iz Ženeve dra Korošca, nego su od velike bratske ljubavi poletjeli za Pribičevićem u Beograd i tamo zdravcima pravili narodno ujedinjenje. Danas su oni isti zajedničari, koji su u privremenom Narodnom Predstavništvu podijelili sa Pribičevićima Radićeve mandate, prvi vikari i licitatori hrvatskog izbornog fronta, kako bi pristaše Hrvatske Pučke Stranke birali njihove harlekine, koji u četiri godine mijenjaju po deset puta važne članke svoga političkog i taktičkog vjerovanja. Zato su se oni latili svih mogućih sredstava, da crne vode Hrvatske Pučke Stranke. Zato su u zadnje vrijeme počeli operirati sa lažima i klevetama.

Zajedničari lažu, kad porinju dra Šimraka, koga da je Pribičević na svoju ruku postavio za profesora na zagrebačkom sveučilištu. Zajedničari svjesno lažu, kad ističu, da Hrvatsku Pučku Stranku vodi Stanko Banić, koji danas sa vodstvom stranke nema ništa. Zajedničari lažu, kad ističu, da hrvatski pučani postavljanjem svojih lista pomažu Pribičevića. Zastupnički kandidati HPS, su tvrdi Hrvati. Hrvatska Pučka Stranka

je u konstituenti gonila u bjesnilo Pribičevićeve ljude. Kamo sreće, da su se u konstituenti onda nalazili i Radićevci, koji su baš svojom apstinentnom politikom dali prilike Pašiću, da šest godina vlada. Zastupnici HPS su pokazali odlučnu ruku u svojem nastupu protiv satrapije Pašić-Pribičevića. Neka se ne boje novo-pečeni zajedničarski Hrvati, da će zastupnici HPS ostaviti hrvatski front kao njihovi Šurmini i Drinkovići. Ako su oni u Narodnom Vijeću igrali žalosnu ulogu; u raznim kabinetima slugansku ulogu bez osjećaja za hrvatske potrebe; ako su oni kroz ovo šest godina od monarhističkih cilindara mijenjali sve moguće šešire i kape, neka budu uvjereni, da to hrvatski pučani ne će učiniti.

Još netko diže svoj glas protiv Hrvatske Pučke Stranke. To su takozvani Davidovičevi demokrati. To su oni isti ljudi, koji su se zaklinjali Vidovdanskim ustavom, kao svom životnom evanđelju. Do ožujka ove godine bili su Tomljenovići, Andelinovići, Krstelji i drugi njihovi prijatelji stupovi satrapije u Hrvatskoj i Dalmaciji. Sušački *Novi List* piše čak o rušenju hrvatskoga fronta. To kažu oni, koji i danas zagovaraju služničke metode Hrvata srpskom narodu te u tu svrhu žele, da dođe do ekskluzivne organizacije Hrvata u jugoslavenskim strankama, u kojima bi se hrvatska individualnost utopila na uhar nečijoj hegemoniji. A što je sa revizijom Ustava? Što je sa abolicijom centralističkoga sistema? Gospoda Davidovičevi demokrati imaju da o rušenju hrvatskoga fronta najmanje govore, jer je baš to rušenje sa njihove strane očigledno. Hrvati neka glasuju za hrvatske stranke! To mora biti načelo u stvaranju hrvatskoga fronta!

Božić u planini.

Prvi Božić, iza kako sam postao svećenikom, sproveo sam među zagorskim planinama. Još nijesam bio određen za župu iza prve mise, te sam mislio sprovesti Božić u krugu obitelji poslije toliko godina odsustva na naucima. No kako u našoj zagori jedna župa ima više područnih crkava, tako vlastiti župnik ne može udovoljiti nego samo u tri crkve da slu-

ži božićnu službu. Četvrto ili peto selo, da ne ostane na dan Boga Božića bez sv. Mise, nađe svećenika o svome trošku, pa i iz dalekih mjesta ili grada dovede koga raspoloživoga svećenika, da ih obveseli na taj veliki dan porođenja Gospodinova. Tako je i mene došla zamoliti deputacija viđenijih seljaka, da im dodem za Božić u njihovo selo. Rado sam se

odazvao pobožnoj želji, i razredili smo plan, kako ću doći, kad početi i što ću sve toga dana raditi.

Bilo je malo podaleko. Put rdav, kao svaki konjski put. Na badnji dan došli oni u selo po me. Dovedli konja, da na nj napre sve potrebne stvari. Uputili smo se odmah iza večere badnjega dana oko desete ure noći. Lijepa je bila ona noć. Mrzla i ujedna, a puna zemlja debele slane. Bijelila se kao snijeg pri potpunju mjesecini. Bilo je da se smrznesh na konju. No trebalo je izdržati, jer je put vodio sve uzbrdice kroz gorske klance. Na nogama je bilo još gore. Čavrljali smo putem i razgovarali se o božićnim običajima, o veselju, puškaranju, o njihovim jadnim prilikama u planini, o siromaštvu, koje je i Isus poljubio, kad se one noći rodio u ubožnoj štalici.

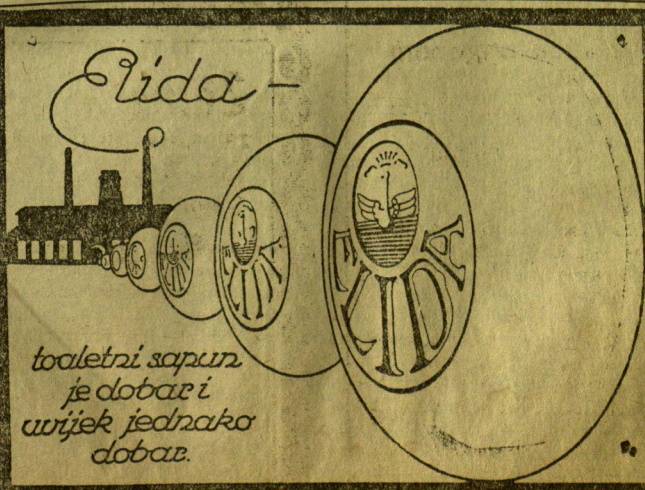
Uprav na ponoća došli smo kod prvih seoskih kuća. Praticu pred svakom kućom počmu glasno dozi-vati po imenu ukučane: „Ustajte, evo popa, sada će Misa!“ Nijesu jadni imali još ni zvona na crkvi. Crkvicu su sagradili samo za to, da imaju nekoliko puta na godinu Misu. I grobište su učinili oko nje, da ne moraju nositi svoje mrtve u pokopalište drugoga sela. Često im se dogodilo, kad bi zameo snijeg u planini i smrznuo, da bi mrtvac stajao u kući po 4-5 dana. Daleko grobište, puti zamrzli, pa tko će se usuditi s mrtvim na put. Kroz kratko su u crkvi bili svi, i veliki i mali. Nitko nije ostao kod kuće. I mala djeca su bila u naručaju matera. Prvi je do oltara stajao seoski glavar u misnom narodnom odijelu. Za njim svi muški, pa ženske.

Služba Božja je počela odmah iza ponoća. Navijestili su ju pucanjem iz kubura seoski mladići. Ugodno se doimlje srca pucanje u visokoj planini na božićnu noć. Sa svih strana čuje se jeku okolišnih brda, koja izmjenično predaju jeku mužara bližnje i daljnjih crkava. Takvo pucanje čuje se cijele noći, sve do svanuća.

Prva božićna Misa na čednom oltaru uz mali broj svijetla, bez kadilnoga dima, bez sjajnih uresa i nakita, bez kicenog pjevanja. I ti ljudi slave veliki blagdan u tišini puste prirode, ogrinjani žarkom vjerom i povse su zadovoljni. Zadovoljstvo i radost vidi im se na licu. Sretni su, što imaju toga dana svoga popa i svoju Misu. One svete noći kušali su siromašni seljaci u svojoj duši svu slast velikog kršćanskog blagdana, kojim je naviješten svijetu mir s nebesa, mir Krstov, zbog koga se svi narodi na zemlji grle kao braća, živu u ljubavi i zemlja potom cvate obilatim plodom. Kamo sreće, da narodi ne zabludise stazom, protivnom Krstovu miru! Promatrao sam duboko ganut prirodo, ali jaku vjeru tih neukih ljudi. Obveselo ih je dan Gospodnji. Oni su bili zadovoljni, i ako oskudni i potrebni. Pjevali su po njihovoj melodiji stare božićne pjesme, nazivali po Misi jedan drugomu, rukovali se, ljubili i praštali.

Kad je zimsko sunce poskočilo povrh planina, izgledalo je malo seoce sa primitivnim kućicama kao u preobraženom stanju. Iz potleušnih domova sukllao je dim. Svaka domaćica spremala je nešto boljega za božićnu užinu. Kapljice rose od rastopljene slane blistale su u jutrnjem suncu. Čulo se pjevanje i puškaranje. Ljudi u novom odijelu sa dugim kamišima odbijali dimove mirisnoga duvana. Seoske cure prolazile po vodu, da zavremana mogu imati sve kod kuće.

Kad je po suncu bilo podne, po-

sjedali svi za božićnu užinu. Svaki starješina kuće izmolio je tradicionalne molitve, užegao svijeću i blagoslovio ono, što je Bog dao. I na njihovim zabitnim stolovima, i u mračnim kućicama poznalo se, da se toga dana slavi veliki i uzvišeni blagdan Poroda Isusova.

Poslije podne stariji se ljudi sunčali i razgovarali, a mladi momci i djevojke igrali seosko - narodno kolo. Kadikad bi se čuo koji hitac iz lovačke puške u slavu Božića. Sve je bilo u skladu, miru i ljubavi. Nikomu ni na kraj pameti, da oskrvne taj sv. dan ikakvim rječkanjem i nebratskom ljubavi. Jednostavnim, skromnim načinom, ali punim dubokog značaja i vjere sprovada se tako svaki Božić u planini.

D. I. Vuletin.

SRETAN BOŽIĆ
svima svojim vrijednim mušterijama
želi
VINKO ŠUPUK - ŠIBENIK

Gradske vijesti.

Božićne funkcije u Stolnoj Bazilici sv. Jakova. Na Badnjak u 5 sati poslije podne počinje svečana pjevana „Jutrnja Božića“. Ove će se godine po prvi put čitava „Jutrnja“ pjevati u hrvatskom jeziku. U 6 $\frac{1}{2}$ sati slijedit će pontifikalna sv. Misa, koju će uz veliku asistenciju odslužiti presv. biskup. Pitomci biskupskog sjemeništa pjevat će Misu od H. Jooša. Preko Prikazanja pjevat će se pastore „Koga ste vidjeli, pastiri?“ od F. Lederera. — Na Božić pontifikalna sv. Misa počet će u 10 $\frac{1}{2}$ sati, preko koje će presv. biskup održati prigodnu homiliju. Pitomci sjemeništa pjevat će Misu i pastore, kao i na Badnjak. — Na Stjepanju svečana sv. Misa uz pontifikalnu asistenciju presv. biskupa počet će u 11 sati.

Otvor „Svete Godine“. Na Badnjak se u Rimu na vrlo svečan način

otvara „Sveta Jnbilama Godina“. Ovaj će se događaj najaviti gradu Šibeniku slavljenjem zvona po svim gradskim crkvama u 3 sata popodne.

„Uzajamnost“, staleško udruženje svećenstva šibenske biskupije, 12. t. mj. održala je u Šibeniku glavnu god. skupštinu u prisutnosti hlapog broja svećenika. Govorilo se o molanju brevara, društvu svećenika klanjalaca, Apostolatu sv. Ćirila i Metoda, katoličkoj akciji, o stanju vjerskih društava, o upravi crkvenog novca i drugim nutarnjim stvarima. Zaključeno je, da se protestuje „protiv neustavne, neodgojne i framasunski zagrižene naredbe ministarstva prosvjete, kojom se hoće zabraniti mladeži članstvo u Marijinim kongregacijama, gdje se odgaja, izvan svakog strancarstva, za Boga i svoj narod.“ Također je jednoglasno odglasan ovaj protest: „Neki učitelji U. J. U. na skupštini u Dubrovniku stvorili su rezoluciju, po kojoj svećenik ne bi smio u osnovnim školama poučavati vjeru i po kojoj bi svjetovni učitelji — bili nevjernici ili krivovjerci — bez dozvole crkvene vlasti poučavali kat. djecu u nekoj novoj vjerskoj nauci i moralu. Time oni prisvajaju vlast Crkve, koja prema svome pravu uči i tumači pravi Krstov nauk u javnim školama; svojim postupkom oni hoće da unište božansku vjeru, najsvetiji amanet naroda, koji treba čistu nauku morala i vječnih istina za svoje vremenito i vječno dobro; oni hoće da prisvoje prirodno pravo roditelja, koji zahtijevaju, da njihovu djecu uče u vjeri predstavnici Crkve. Stoga svećenstvo šibenske biskupije žali nesavjesnu rabotu nekih učitelja, koji su stvarali i agitovali za onakvu rezoluciju, prosvjeduju i izjavljuju, da će — čim ustreba — zajedno sa episkopatom i kršč. roditeljima ustati na obranu nauka vjere u školama.“ Na koncu je još zaključeno, da se u određeno vrijeme stupi u štrajk zajedno sa katoličkim i pravoslavnim svećentvom u Dalmaciji, ako se već jednom ne urede svećeničke plate.

Ispiti osposobljenja. 15. tek. mj. kod mjesne Učiteljske Škole započeli su ispiti osposobljenja za učitelje

pučkih škola pod predsjedanjem prosvj. inspektora D. Petranovića i završili 23 tek. mj. Proglašeni su osposobljeni odlikom: Rajajić Dušan, Skelin Nikola i Stojanov Nevenka. Sposobnima su proglašeni: Balabanić Ivo, Bašor Katica, Bressan Sidonija, Cerpes Ivka, Dešpalj Pavao, Dunkić Anica, Janković Ivo, Krvavica Josip, Orlika Ivan, Paunović Ivo, Peroš Miroslav, Perović Šimun, Petričić Ivan, Plepel Maslov Katica, Tokić Marko, Željeznov Ivan i Žuvela Ivo.

Kontraband. Ovih se dana mnogo govori o kontrabandu, što je nađen na motornoj lađi „Soča“ tvrtke „Beton“ iz Splita gosp. Žic i drug. Personal broda je uapšen, a brzojavno je naredeno i uapšenje g. Valentina Žic u Splitu. U svezi s ovim kontrabandom u nedjelju prispio je u našu luku financijski motor „Jug Bogdan“, a u ponedjeljak financijski parobrod „Kumanovo“. — Braća Žic su razvikani patriote te istaknuti članovi splitske Orjune i Jugosokola. Vidjet ćemo, da li će im i ovaj put uspijeti pokazati se nevinima, kao što im je to uspjelo pred više vremena u poslu švercovanja novca. Nadamo se, da će financijska vlast potpuno izvršiti sve propise zakona i tako spriječiti švercovanje iz susjedne države svima, pak i onima, koji cijene, da već imadu aureolu državotvorstva.

Novi direktor Učiteljske škole. Dru Mirku Perkoviću stigao je ukaz, kojim se imenuje za direktora Učiteljske škole. Jučer je preuzeo upravu škole iz ruku dosadašnjeg privremeno upravljača g. Dujmovića.

Velikodušni dar. Tonko L. Milić prigodom božićnih blagdana darovao je mjesnom „Uboškom Domu“ din. 1000. — Dok Uprava i ovim putem izriče najveću zahvalnost g. Miliću, dotle iznosi kao primjer ostalim imućnicima ovaj velikodušni dar, da bi se i oni našli ponukovanim, pak pomogli jednim siromasima, koji su zaklonjeni u „Uboškom Domu“.

Epidemija. U zaselcima mjesta Primošten pojavila se epidemična bolest, kojoj su već podlegla mnoga djeca. Jučer je otputovao tamo opć.

liječnik dr. Dulibić, da prouči i konstataira bolest.

Hrv. kat. žen. prosvj. društvu „Zora“ poklonila je gđa Frana Jakovljević 10 din., da počasti uspomenu pk. Ulderika Rossini, a 10 din., da počasti uspomenu pk. Petra pl. Caralipeo. — Uprava harno zahvaljuje.

Darovi „Dačkom bisk. sjemeništu“. Da počaste uspomenu pk. Antice ud. Mileta: Don Ivan Dorčić din. 50, don Ante Letinić din. 25, don Ivan kan. Bjažić din. 20, te don Frane Soša i don Šime Meštrović po din. 10. — Uprava najljepše zahvaljuje.

Doprinosi u fond „Šibenske Glazbe“. L. Tonko Milić din. 1000, Antun Frua din. 100 te Karković Stjepan sliku sv. Cecilije. Da počaste uspomenu pk. Dragice Žepina: Josip Delfin i Pio Terzanović po din. 20, a Dragutin Vidović din. 5. Da počasti uspomenu pk. Jarja Grimani: Pio Terzanović din. 20. — Darovateljima Uprava harno zahvaljuje.

Javna zahvala.

Prigodom teške nesreće, koja me je snašla gubitkom moga nezaboraboravnog oca

Ulderika Rossini-a

um. upr. građ. škole

ovim očitujem svoju najtopliju zahvalnost svim mojim prijateljima i znancima, koji su me u mojoj žalosti, pa bilo na koji način, nastojali utješiti. Osobita hvala gosp. dru A. Matkoviću, koji je svojom poznatom liječničkom spremom nastojao da pokojniku produlji život. Hvala g. O. Anđelu Definisu, koji je pokojnika tješio i kriepio sakramentima umirućih. Hvala svim upravama osnovnih škola i upravi ženske građ. škole, kao i upravama Preparandija i gimnazije. Hvala svim onim građanima, koji su iskazali zadnje poštovanje prema milom pokojniku doprativši ga do hladnoga groba.

Svima neka je moja vječna hvala, a od Boga plata!

Tužna:

Celeste Rossini.

SALAMON DRUTTER

— ŠIBENIK —

TRGOVINA CIPELA, ODIJELA
RUBLJA, ŠEŠIRA I T. D.
UZ NAJPOVOLJNIJE CIJENE.

SRETAN BOŽIĆ
svim svojim suradnicima, prijateljima i čitaocima
želi
UREDNIŠTVO I UPRAVA
„NARODNE STRAŽE.“

Zlatar i draguljar

Vjekoslav Grünbaum

ima najboljih darova prigodom božićnih praznika, kao n. pr. servica, cigaret-doza, satova, budilica i svih drugih zlatnih i srebrnih predmeta uz najpovoljnije cijene.

Želite li razveseliti Vašu kuću prigodom

božićnih blagdana

ili pokloniti koji darak Vašim milima?

Tada pohrlite samo u

Papirnicu GRGO RADIĆ

GLAVNA ULICA

kod koje ćete naći bogati izbor svih vrsta nakita za božićno drveće, raznovrsnih kalendara, kao i luksuznih predmeta za darove

uz vrlo umjerene cijene!

Želite li, da budete obezbjeđeni za slučaj štete od požara, osigurajte Vašu imovinu kod osiguravajuće zadruge

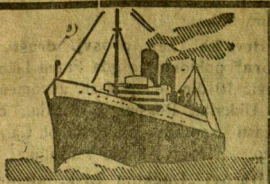
Croatia

Povisujte svoju staru osigurninu na faktičnu vrijednost.

Za sve upute izvolite se obratiti na poslovnicu potpisanog

VLADIMIR KULIĆ

— ŠIBENIK. —

Otprema putnika iz domaće luke SPLIT „COSULICH LINIJA“

Javlja ovim svim putnicima, koji su spremni za putovanje u JUŽNU AMERIKU (Rio de Janeiro, Santos, Buenos-Airés), da je polazak njihova velikog preokookeanskog parobroda

„Atlanta“ na 11. januara 1925. iz SPLIT-SKE LUKE (Dalmacija.)

Parobrod je moderno uređen ima dva vijka i vozi na naftu. Putnici su smješteni u poboljšanom trećem razredu, u trećem razredu kabina i u podpalubju. Svaki razred posjeduje moderno uređeni jedaci salon, salon za gospođe, kao i pušači salon. Putnicima stoji na raspolaganje cijeli parobrod, jer ne vozi putnika I. i II. razr.

Od kolike je važnosti za naše putnike, što se mogu ukreati u domaćoj luci, nije potrebno navodati - dosta je, što ne trpe velikih neugodnosti ni napora putujući po nekoliko dana preko stranih država, dok ne stignu u luku ukrcanja, a osim toga mogu se na parobrodu služiti svojim materinskim jezikom.

Glede osiguranja mjesta te ostalih uputa treba se obratiti na „COSULICH LINIJU“.

Glavno zastupstvo za Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca

Telefon 24-98. J. G. Drašković - Zagreb Cesta „B“ br. 3. ili na filijale u: Beogradu, Balkanska ul. 25. Ljubljani, Kolodvorska ul. 30. Velikom Bečkereku, Kraja Petra trg 4 ili Agenciji u:

Sibeniku, Josip Jadronja, obala

Sušaku, Karolinska cesta 161 J. G. Ivošević, Splitu FRANJO KUKULIĆ, Gružu IVO LOVRICEVIĆ, Metkoviću NIKICA CAREVIĆ.

MEHANIČKA INSTALATERSKA RADIONA

Autošarage „MIRA“ d. s. o. j. - Šibenik

Varoš br. 265. (Put Subićevca)

Unajmljuje preuzima na popravak automobila. Prodaja benzina i ulja.

Vlasnici:

J. MARIĆ I J. DAMIANI.

Međusobno osiguravajuća zadruga (Uzajamna zavarovalnica) u Ljubljani

Podružnica Split

javlja poštovnom općinstvu, da je poslovne prostorije prenijela u Ulicu XI. Puka „Villa Peran“.

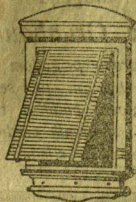
Prima požarna, kao i životna osiguranja u svim kombinacijama. Osiguranja miraza djece, te osiguranja crkvenih zvonova proti raspuknuću uz veoma povoljne uvjete, a eventualne štete isplaćuje najkulantnije.

Agilne akvizitere, putnike i zastupnike namješta uz visoke provizije, eventualno i po pogodbi.

ROLLOA

u svakoj vrsti i to:

čeličnih

„Eslingovih“ od drveta
žaluzije i od platna
balje, svake vrsti robe za umjetne bravare
i teretnih liftova

Silvester Bernold, Novi Sad.

Telef. 234, preko puta Gasfabrike. Osn. 1885.
Filijala: Beograd, Dositijeva ul. 51.

GOSPODARSKA ŠTEDIONICA

SPLIT

Rimska ul. 3. (kod Peristila). Telefon 363.

Prima uloške na knjižice i u tekućem računu te ih najpovoljnije ukamaćuje.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov Gospoban
Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Celje, Đakovo, Maribor, Novi Sad,
Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled.

Dionička glavnica i pričuva

preko Din. 15.000.000.

Ulošci nad Din. 150.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne
lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje
najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne poslove
povoljno, točno i brzo.

Upozoruje sve interesente na svoja tvornička
poduzeća:

„Šešir“ d. d., Škofja Loka, tvornica šešira.

„Lajović i drug“ d. d., Ljubljana, tvornica
predmeta iz kovina i lima.

„Stora“ d. d., Št. Vid kod Ljubljane, tvor-
nica zavjesa.

Zavod za impregniranje drva d. d.,
Ljubljana.

„Odelo“ dr. s. o. j. Ljubljana, I. ljublj.
konfekt. tvornica.

„Kristal“ d. d., Maribor, tvornica ogledala
i brušenoga stakla.

„Svetla“ d. d., Ljubljana, tvornica žarulja
i elektr. materijala.

„Atlas“ d. d., Novi Sad, tvornica pokušva.

Termotehnički zavodi d. d. Zagreb.